

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums

Nr. 2/2022

Rīgā, 2021.gada 4.janvārī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – Biedrība) Ētikas padome šādā sastāvā: priekšsēdētāja vietniece Skaidrīte Lasmane, padomes locekļi Guntars Līcis, Aivars Pastalnieks, Baiba Liepiņa, Daiga Sproģe, Andris Saulītis

konstatē:

[1] Biedrība 2021.gada 16.novembrī saņēma Oskara Muksimova (turpmāk - Iesniedzējs) sūdzību par AS "Cits Medijs" (turpmāk arī - Cits Medijs) žurnāla "Ir" 7.oktobra numurā publicēto Aivara Ozoliņa rakstu "Drīz vēlēšanas" (turpmāk - Raksts) un žurnāla interneta vietnē atrodamajā publikācijā "Podkāsts Nr.100: Valdība izvēlas augstāku mirstību. Kā veicinās vakcinēšanos? Pandoras papīru atklājumi" pausto žurnālista viedokli.

[2] Sūdzībā norādīts, ka Rakstā autors analizē politiskos procesus un vērtē politisko partiju piedāvājumus, uzmanību veltot sabiedriski nozīmīgajam jautājumam par vakcināciju. Savā rakstā A.Ozoliņš apgalvo, ka "Par «brīvprātīgu» vai pret «piespiedu» vakcināciju ir gan opozīcijas ZZS un Saskaņa, gan valdības NA un JKP, kuras augustā Saeimā izgāza pašu valdībā atbalstīto prasību vakcinēties skolotājiem." Iesniedzējam nav saprotams, kā pie šāda secinājuma var nonākt A.Ozoliņš, jo gan strādājot Saeimā, gan apskatot publiski pieejamo informāciju šādus secinājumus nav iespējams izdarīt. Tādēļ Iesniedzējs nolēma informēt žurnāla IR redakciju, ka A.Ozoliņa rakstā paustas nepatiesības, kas kaitē Jaunās konservatīvās partijas tēlam un amatpersonu reputācijai.

Vēršoties pie žurnāla "Ir" galvenās redaktore Iesniedzējs saņēma atbildi, kurā tika skaidrots, ka nepatiesības nav tikušas paustas un konkrētais viedokļraksts neesot ziņa, bet gan viedoklis, kurš balstīts tajā, ka Saeimas Jauno konservatīvo frakcijas deputāts Sandis Riekstiņš esot iesniedzis priekšlikumus likumprojektā, kas paredzēja pienākumu vakcinēties mediķiem, pedagogiem un sociālo aprūpes centru darbiniekiem. Šie priekšlikumi A.Ozoliņa un N.Ločmeles ieskatā esot līdzīgi tiem, kurus iesniedza Nacionālās apvienības Saeimas frakcija (NA), kas paredz iespēju strādāt klātienē ar testiem pedagogiem.

Iesniedzēja ieskatā ir pieļauta rupja žurnālistu kļūda, kas vērtējama kā Latvijas Mediju padomes Ētikas kodeksa (turpmāk – Ētikas kodekss) pārkāpumu gan no A.Ozoliņa puses, gan N.Ločmeles puses, jo Sandis Riekstiņš neiesniedza līdzīgu priekšlikumu kā NA, jo starp šiem priekšlikumiem ir fundamentāla atšķirība. Iesniedzējs norāda, ka NA iesniedza priekšlikumu, kas paredzēja pedagogiem iespēju strādāt ar testiem izmaksu segšanu paredzot no valsts budžeta līdzekļiem, bet deputāts Riekstiņš iesniedza priekšlikumu, kas paredzēja iespēju strādāt ar testu, kas jāapmaksā pašiem, lai saglabātu stimulu pedagogiem vakcinēties.

[3] Biedrības valde Sūdzību nodeva izskatīšanai Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[4] Biedrības valde lūgusi Cits Medijs sniegt viedokli par Sūdzībā aplūkoto situāciju atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2.punktam.

[5] Cits Medijs savā 7.decembra skaidrojumā norāda, ka Sūdzībā nav norādīti konkrēti Biedrības Ētikas kodeksa punkti, kuri, pēc Iesniedzēja domām, medija publikācijās pārkāpti.

Cits Medijs vērš uzmanību, ka Iesniedzēja secinājums, ka Aivaram Ozoliņam paužot savu viedokli nav ievērotas sabiedrības tiesības uz patiesu informāciju ir ne tikai loģiski kļūdaini, bet arī vērtējams kā bīstams uzbrukums vārda brīvības pamatiem. Cits Medijs norāda, ka viedokļi nav pakļaujami patiesības pārbaudei, tie nevar būt patiesi vai nepatiesi, lai arī cik nepieņemami tas kādam liktos. Ir redakcija pilnībā apzinās, ka neatkarīga žurnālista viedoklis par kādu partiju ir principiāli atšķirīgs no šīs partijas darbinieka uzskata — pēdējais pārstāv savas organizācijas intereses, kamēr žurnālists pauž vērtējumu no plašāka sabiedrības interešu skatpunkta. Viedokļu daudzveidība ir demokrātiskā sabiedrībā pašsaprotama vērtība, kas jāaizstāv, nevis jāapkar.

Cits Medijs savā skaidrojumā norāda, ka nevar piekrist arī Iesniedzēja sūdzībā norādītajai argumentācijai par lēmumu attīstību Saeimā, jo divas no četrām koalīcijas partijām neatbalstīja valdības sākotnējo ieceri prasīt obligātu skolotāju vakcināciju, Saeimas frakcijas 1.septembrī nolēma nevirzīt tālāk šos likuma grozījumus, taču 28.septembrī valdība nolēma, ka izglītības darbiniekiem būs nepieciešams pārslimošanas vai vakcinācijas sertifikāts no 15.novembra, , tātad pusotru mēnesi vēlāk, nekā bija paredzēts jūlijā Saeimā iesniegtajā likumprojektā. A.Ozoliņa viedoklis ir, ka likumprojekta izgāšana traucēja pienācīgi nodrošināties pret epidēmijas uzliesmojumu šoruden, arī tāpēc ar Covid-19 saslimušo un no šīs slimības mirušo skaits novembrī sasniedza nekad iepriekš nepieredzētu apmēru.

Ievērojot konstatēto, Biedrības Ētikas padome:

secina:

[6] Ētikas padome vērš uzmanību, ka nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un pārbaudīt Sūdzībā aplūkotās situācijas atbilstību normatīvo aktu, tostarp likuma “Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” prasībām. Biedrības Ētikas padome Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[7] Izvērtējot Sūdzībā norādīto, kā arī iepazīstoties ar Rakstu, Ētikas padome nekonstatē Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumus.

[8] Ētikas padome secina, ka rakstā nav iekļautas tiešas norādes uz pārkāptajiem Biedrības Ētikas kodeksa punktiem, tomēr no Sūdzības satura var secināt, ka Iesniedzējs Sūdzībā aplūkotajos mediju materiālos saskatījis Biedrības ētikas kodeksa 4.4.punktā nostiprinātā principa “Faktu un viedokļu nošķirums” iespējamu pārkāpumu.

[9] Ētikas padome pievienojas AS “Cits Medijs” skaidrojumā un līdzšinējos Ētikas padomes atzinumos paustajam, ka viedoklis nav pakļaujams patiesības pārbaudei, turklāt viedokļi, pat ja kādai personai, jo īpaši publiskai, par kuru tie pausti, tie šķītuši aizskaroši, nevar tikt uzskatīti par nepieņemamu vārda brīvības izpausmes veidu tikvien tamdēļ, ka ir kādai personai netīkami.

[10] Ētikas padome norāda, ka Sūdzībā aplūkotajā gadījumā nav strīda par to, vai Jauno konservatīvo frakcijas pārstāvji ir vai nav iesnieguši konkrētu priekšlikumu. Ētikas padomes ieskatā komentāra autoram Rakstā un žurnāla interneta vietnē atrodamajā publikācijā “Podkāsts nr.100: Valdība izvēlas

augstāku mirstību. Kā veicinās vakcinēšanos?" ir tiesības paust savu viedokli un redzējumu par šī fakta nozīmi tiesiskā regulējuma izstrādes procesā un plašākā politiskajā kontekstā.

[11] Ētikas padome jau atkārtoti vērš uzmanību, ka viedokļa nesakritība nevar būt par pamatu žurnālistu darba apšaubīšanai. Ētikas padome vērš uzmanību, ka godprātīga, caurredzama un tieša viedokļu apmaiņa ir viena no būtiskākajām tiesību uz vārda brīvību izpausmēm, kuras ierobežošana nav ne pamatota, ne atbalstāma.

Ievērojot secināto, Biedrības Ētikas padome

atzīst:

- 1) Iesniedzēja Sūdzībā norādītajā rakstā nav konstatējami Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi;
- 2) Ētikas padomes atzinums nosūtāms Iesniedzējam un informācija izplatāma atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punktam;
- 3) Atzinums publicējams Biedrības interneta vietnē.